

Sbírka Kunsthalle Praha

Barbora Ropková, ed.

50 Highlights

Sbírka Kunsthalle Praha 50 Highlights

Tato kniha nabízí prostřednictvím padesáti vybraných děl první bližší pohled do sbírky Kunsthalle Praha. Úvodní editorský text naznačuje orientaci sbírkotvorné činnosti, soustředěné zejména na české umění v širším střeoevropském kontextu v období od počátku 20. století až do současnosti. Na následujících stránkách dostává čtenář možnost seznámit se s jednotlivými díly prostřednictvím krátkých textů a obrazových materiálů. Mezi autory příspěvků nejsou záměrně jen historici umění nebo kurátoři, najdeme mezi nimi také filozofy, historika, architektu, divadelního režiséra, spisovatele či umělce. Jejich pohled přirozeně nabízí rozmanité formy interpretace a ukazuje, že umění má schopnost promlouvat o různorodých tématech a poskytovat prostor pro formulaci individuálního názoru.

Obsah

- 12 Sbíрка jako
konceptuální
archeologie
Stefan Tóth
- 14 Kontury sbírky
Kunsthalle Praha
Barbora Ropková
- 40 Otakar Kubín
Der Seher / Věštec
1912–1914
Karel Šrp
- 46 Emil Filla
Zátiší s dýmkou a sklenicí
1914
Tomáš Winter
- 50 Giorgio de Chirico
Les jouets défendus
/ Zakázané hračky
1916
Tomáš Hříbek
- 56 František Kupka
Signum
1922
Václav Hájek
- 60 Max Ernst
Facilité / Lehkost
1923–1924
Julia Drost
- 64 Jindřich Štyrský
Akvárium
1927
Barbora Bartůňková
- 68 Jan Zrzavý
Ostravice s haldami
1933
Zuzana Novotná
- 72 Kurt Schwitters
bez názvu (*Pino Antoni*)
1933–1934
Jiří Černický
- 76 Toyen
Sen
1937
Annabelle Görgeň-Lammers
- 82 Georges Mathieu
Hommage à Adam du
Petit Pont / Hold Adamu
Parvipontanovi
1954
Édouard Lombard
- 86 Ivan Picelj
Composition LYX
/ Kompozice LYX
1957
Gregor Podnar
- 90 Pol Bury
Punctuation / Interpunkce
1959
Gilles Marquenie
- 94 Kiki Kogelnik
ABC
1960–1963
Stephen Hepworth
- 100 Otto Piene
Eye / Oko
1963
Romina Dümmler
- 104 Zdeněk Sýkora
Čtverečková struktura
(Struktura – Čtverečky)
1963
Josef Pleskot
- 108 Július Koller
Subjektobjekt (Trojram)
1966
Daniel Grúň

- 112 Imre Bak
Sávok VI / Pruhly VI
1967
Aron Fenyvesi
- 116 Jana Želibská
On
1967
Katarína Rusnáková
- 120 Stanislav Kolíbal
Trojcestí (Trojice)
1968
Zdenek Felix
- 126 Péter Türk
bez názvu
1970
László Százados
- 130 Géza Pernecky
*Concepts Like Commentary
/ Pojmy jako komentáře*
1971
Klara Kemp-Welch
- 136 Károly Hopp-Halász
Múzeum / Muzeum
1973
Kata Balázs
- 140 Dóra Maurer
5 out of 4 / 5 ze 4
1979
Dávid Fehér
- 146 Joseph Beyus
*Samurai-Schwert
/ Samurajský meč*
1982
Anna Kodl
- 150 Jan Merta
Tři světla
1985–1989
Jiří Přibáň
- 154 Michael Bielický
Perpetuum Mobile
1986–2019
Paul Kenig
- 160 Christian Boltanski
Monument
1986
Marie Klimešová
- 164 Milan Knížák
Zab se a let' - Prometheus
1986
Štefan Tóth
- 170 Lukáš Jasanský
& Martin Polák
Chlapi
1989–1990
Vladimir 518
- 176 Nedko Solakov
*Shit, Shit, Pearl
/ Hovno, hovno, perla*
1990
Eva Riebová
- 180 Jiří Černický
*Slzy pro Etiopii (Meteorologie
soucitu: mentální charita)*
1993–1994 / 2021–2022
Michal Koleček
- 184 Zorka Ságlová
Sheilas II
1998
Adéla Janíčková
- 190 Josef Bolf
Dětské hřiště
2007
Jiří Ptáček
- 194 Florian Pumhösl
*Relief (Sutnar)
/ Reliéf (Sutnar)*
2010
Thomas Heyden
- 198 František Skála
Casette per colori
2010
Jiří Fajt
- 206 Lubomír Typlt
Křik
2012
Christoph Tannert
- 210 Tatiana Trouvé
bez názvu
2016
Eva Jiříčňá
- 214 William Kentridge
*Birds in Flight
/ Ptáci v letu*
2016–2017
Denis Hirson
- 218 Krištof Kintera
Postnaturalia
2016–2017
Jonathan Watkins
- 222 Jonas Burgert
Fliehe / Útěk
2017
Lubomír Typlt
- 226 Katharina Grosse
bez názvu
2017
Ulrich Loock
- 230 Zhanna Kadyrova
Second Hand
2017
Michal Stehlik
- 236 Alicja Kwade
*TrialTurn
/ Pokus o otočení*
2017
Arja Miller
- 240 Anne Neukamp
Torsion / Kroucení
2017
Petr Vaňous
- 244 Julie Béna
*Who Wants to Be My Horse?
/ Kdo chce být mým koněm?*
2018
Camille Houzé
- 252 Elmgreen & Dragset
Other Lovers / Jiní milenci
2018
Marie Nipper
- 256 Anna Hulačová
*Underworld Upside Down
/ Podsvětí naruby*
2018
Claire Staebler & Ludovic Delalande
- 260 Markéta Magidová
Odložená slavnost
2018
Lýdia Pribišová
- 266 Jorinde Voigt
*Immersive Integral
(Zenith XVI)
/ Pohlcující integrál
(Zenit XVI)*
2018
Tomáš Loužný
- 272 Roman Ondak
*Perfect Society
/ Ideální společnost*
2019
Isabelle Moffat
- 278 Biografie
- 290 Soupis vyobrazení
- 298 Autorská práva

Markéta Magidová
Odložená slavnost

2018

digitální fotografie, kapa desky, beton, kov, černá barva, sádrová ruka,
digitální tisk na polyesteru, růžová barva, ženská porcelánová busta
rozměry různé

Lýdia
Pribešová

Ešte nie je čas oslavovať

Vizuálna umelkyňa Markéta Magidová sa dlhodobo zaoberá skúmaním a dekonštrukciou spoločenských štandardov a rôznych druhov prehliadaných nerovností, hlboko zakorenených a zautomatizovaných v našej každodennosti. Odkrýva rôzne vrstvy ich zdanlivej neochvejnosti, samozrejmosti a pokúša sa poodhaliť ich možné príčiny a dôsledky. Viaceré jej projekty tematizujú nerovnosť a utlačanie (podmienené nielen rodom) a ich upevňovanie prostredníctvom spoločenských rituálov ako masové cvičenia (Sokolské zlety), tradičné slávnosti, ale i prostredníctvom sochárskych reprezentácií či architektúry a distribúcie priestorov v nej.¹ Uvedené situácie sedimentujú zvyky odrážajúce spoločenskú dohodu, možno ich vnímať ako prostriedky legitimizácie noriem patriarchálnej spoločnosti.

V diele *Odložená slavnost* autorka problematizuje zavedené rodové konvencie, odkrýva ich skrytú intelektuálnu nedostatočnosť.² Tieto mocenské vzťahy vizualizuje, pričom si vypožičiava štandardizované formy a nástroje známe z dejín umenia a z umeleckej prevádzky – vzorce, ornamenty, busty, vitríny, konkrétne materiály a ich vlastnosti. Tieto zdanlivo neutrálne formálne prvky v jej podaní potvrdzujú jasnú reprezentáciu mocenských významov a ich hlboké zakorenenie v kolektívnom povedomí.

Odložená slavnost je inštaláciou, v ktorej autorka rozohráva hru viditeľného a neviditeľného v kontexte umeleckej reprezentácie prostredníctvom paradoxov médií a významov. Fotografie antikvizujúcich mužských búst z múzeí sú adjustované na ťažkej betónovej podložke a zavesené na stene vo výške očí.

Fotografie ženských postáv či dekoratívnu bustu umiestňuje autorka naopak dovnútra soklov, respektíve do ich prázdnych kovových obrysov. Snímky sú vytlačené na saténe a v takmer nehmotnej materializácii vyplňujú prázdnotu uzavretého sokla. Levitujú v priestore, ktorý im bol spoločensky vyhradený – v prievitnom prostredí neviditeľnej pomoci.

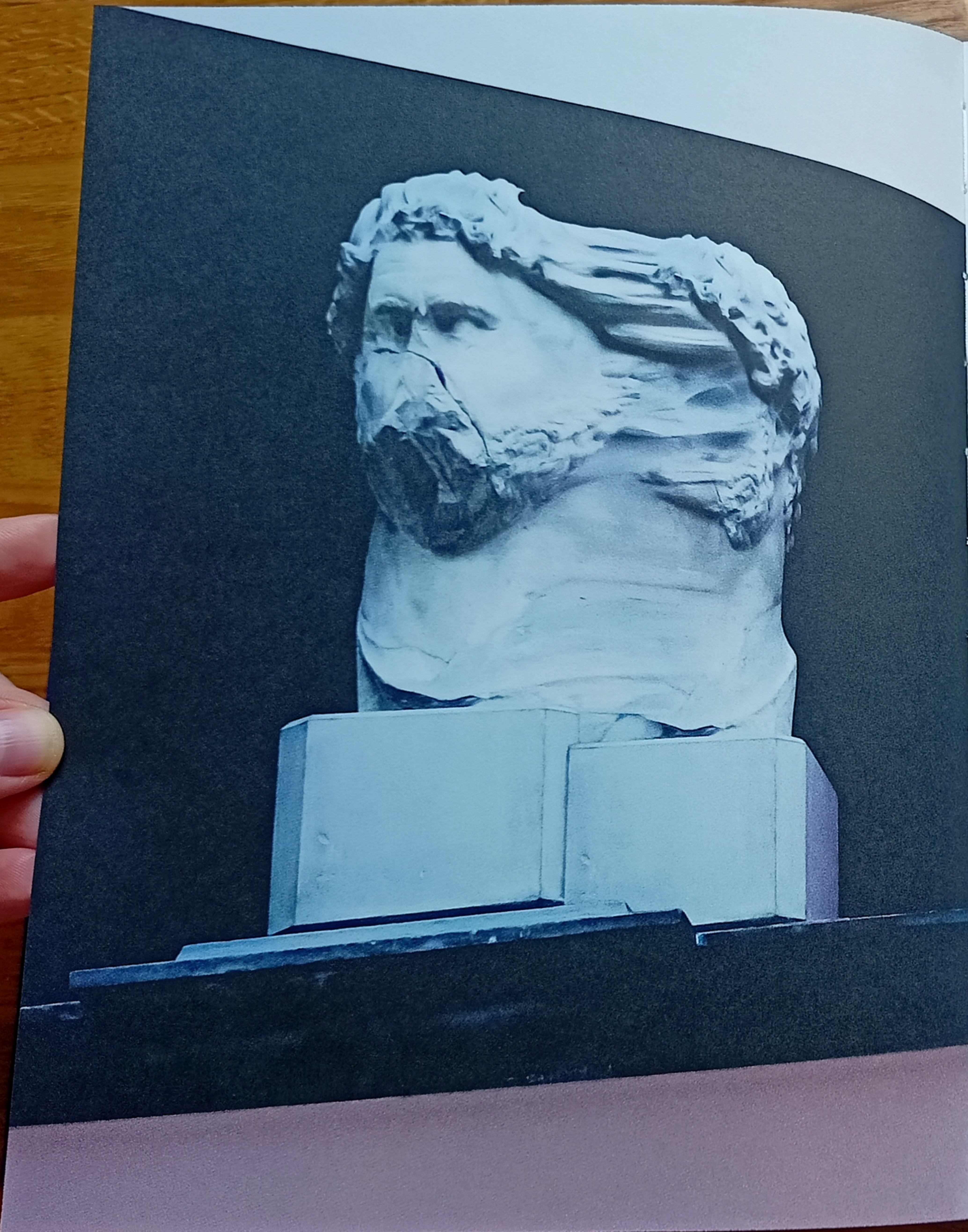
Markéta Magidová, *Odložená slavnost*, 2018

←
Odložená slavnost, 2018,
instalace, Galerie 207,
Praha, 2018

Aj výberom materiálov Magidová tematizuje stereotypy: reprodukcie mužských búst na tvrdom odolnom materiáli kontrastujú s dekoratívnou porcelánovou plastikou. Busty postarších mužských géniov boli vždy poctami konkrétnemu významnému dejateľovi, avšak ženské busty sa v dejinách umenia vyskytujú najmä v prípade, keď motiváciou ich vzniku je poskytnutie senzuálneho zážitku, a nie vyjadrenie pocty určitej významnej žene. Ženská busta, ktorú možno v predajni so záhradnými dekoráciami kúpiť pod označením *Mladá dívka*, je z krehkého porcelánu, ženské siluety na fotografiách z fašiangov/masopustu sú vytlačené na vzdušnom priesvitnom saténe, zahalené do čiernych rúch, otočené dole hlavou pripomínajúc hibernujúce netopiere. Napriek tomu, že feminizmus práve zažíva svoju štvrtú vlnu, zrovnoprávnenie šancí žien je stále akosi odložené, zadržané v hibernujúcom spánku. Ženám je dodnes, či už otvorene alebo skryte, naznačované, že ich miesto je doma pri deťoch. V pracovnom prostredí sa stretávajú s kolíziou nárokov na výkon v zamestnaní s nárokmi, ktoré zahrňujú starostlivosť o deti, ako aj o starnúcich rodičov. Aj pred rokom 1989 sa mnohé stretnutia disidentov odohrávali po večeroch v obývačkách a kuchyniach, kde boli ženy prirodzene prítomné a vyjadrovali svoje názory, mali vplyv na dianie, avšak v novom porevolučnom politickom živote ich nájdeme veľmi sporadicky: zostali doma s deťmi, poskytovali zázemie svojim mužom a nemohli sa zúčastňovať častých, dlho do noci trvajúcich stretnutí mimo domácnosti. Ponúka sa tu paralela s aktuálnou situáciou v pandemickom lockdowne. Dalo by sa operovať tým, že aj dnes sa dá pracovať a byť súčasťou spoločenského a politického diania z domu, online, avšak aj v tomto prípade treba zabezpečiť, aby sa o deti niekto postaral.

Dielo Markéty Magidovej je možné interpretovať na základe premís Herty Nagl-Dočekal,³ podľa ktorej je celá estetická teória konštruovaná mužmi, teda nie je neutrálna, objektívna. Preto je potrebné súčasné súdy, zavedené kategórie a hodnoty estetických preferencií vnímať ako mužské. To, čo považujeme za hodnotné/kvalitné/dejnotvorné/krásne sa odvíja od našej životnej skúsenosti. A dokiaľ budeme žiť v spoločnosti založenej na vopred danej rodovej diskriminácii, ktorá kladie na svojich členov nároky na základe ich pohlavia, bude aj umelecký diskurz kopírovať toto vnímanie. Súvisí to samozrejme aj s absenciou možnosti vzdelania (nielen umeleckého) pre ženy ešte v nedávnej minulosti, s ich poväčšine

Markéta Magidová, *Odložená slavnosť*, 2018

druhoradými rolami v umeleckých inštitúciách, ako aj so starostlivosťou o rodinu, ktorá je od nepamäti na ich pleciach. Estetickú teóriu aj umeleckú prax je preto potrebné z tohto mužského vzorca oslobodiť. Magidová tu však nezaujíma iba sporadické zastúpenie žien v rozhodujúcich pozíciách vo verejnom živote (aj v umeleckom dianí), ale aj to, že muži určitým umeleckým stratégiám/vizualite/formám, ktorými reflektujú inú než kanonicky mužskú skúsenosť či emócie, nevenujú pozornosť. Pokladajú ich za podradné. A práve o týchto skrytých pravidlách estetických hodnôt pretkávajúcich diskurz umenia dielo *Odložená slavnosť* vypovedá. Dejiny umenia písali od počiatkov prevažne muži, budovali zbierky, formovali kánon. Preto je im v Markétinom diele prísúdený pohyb, zatiaľ čo ženské postavy pasívne spočívajú v neprirodzenej, obrátenej pozícii „hore nohami“. Pohyb je tu indikátorom moci, mužom je daná možnosť hýbať sa, zasiahnuť, mať hlas. Názov diela *Odložená slavnosť* je lakonickým konštatovaním odloženia, neuskutočnenia feministických hodnôt. Dielo však možno vnímať ako očakávanie, príslub rodovej rovnosti. Ako výzvu opustiť stereotypy, nefunkčné zvyky, rituály, slávnosti v prospech spravodlivejšieho usporiadania spoločnosti.

- 1 Animovaný film Markéty Magidovej *Kouzlo uvolnění* (2020) však už naznačuje možné pozitívne riešenia.
- 2 Na intelektuálnu neadekvátnosť, nedostatočnosť perspektívy neotrasiteľnej pozície bieleho muža, kde figuruje ako skrytý „on“, predmet všetkých vedeckých predikátov, poukazuje Linda Nochlin. Konštatuje, že táto perspektíva je nežiaduca nielen z morálnych a etických dôvodov alebo preto, že je elitárska, ale aj preto, že je intelektuálne nedostatočná. Pozri bližšie: <https://hyperallergic.com/377975/an-illustrated-guide-to-linda-nochlins-why-have-there-been-no-great-women-artists/>, vyhľadáno 1. 8. 2022.
- 3 Herta Nagl-Docekal, *Feministická filozofia. Výsledky, problémy, perspektívy*, Praha 2007.